

"Dəmir iradə"nin polad yolları

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurla qurulan dəmir yolları regionu ölkənin ümumi nəqliyyat şəbəkəsinə qovuşdurur

Ötən 5 ildə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurla həyata keçirilən genişmiqyaslı bərpa və quruculuq işlərinin mühüm istiqamətlərindən biri nəqliyyat infrastrukturunun yenidən qurulmasıdır. Xüsusilə dəmir yolu xətlərinin inşası regionun iqtisadi, sosial və strateji inkişafında mühüm rol oynayır. Yeni dəmir yolları Qarabağ və Şərqi Zəngəzuru ölkənin ümumi nəqliyyat şəbəkəsinə birləşdirir, insanların hərəkətini rahatlaşdırır, yük daşımalarını asanlaşdırır və bölgəyə investisiya cəlb olunmasını şərtləndirir.

Məhz bu amil dövlətdən regionun nəqliyyat-logistika potensialının bərpasına xüsusi diqqət yetirməyi tələb edir. Qarabağın uzun illər işğalda qalmış və o üzəndən tamamilə dağılmış dəmir yolu infrastrukturunu bu gün faktiki olaraq yenidən qurulur. Layihələr hazırlanarkən yalnız mövcud xətlərin bərpası deyil, həm də müasir texniki tələblərə cavab verən, təhlükəsizlik və səmərəlilik prinsiplərinə əsaslanan yeni dəmir yolu marşrutlarının yaradılması əsas götürülür. Və elə bu məqamda qeyd edək ki, həmin istiqamətdə görülən işlər artıq konkret nəticələrlə özünü göstərir.

Həyata keçirilən layihələrin miqyası rəqəmlərdə də aydın şəkildə əks olunur. Fakt: yeni salınan magistralın ox üzrə ümumi uzunluğu 185,5 kilometrə çatır, yan yollarla birlikdə isə bu göstərici 229,257 kilometrdir. Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun mürəkkəb və çətin relyefi dəmir yolu inşasını adi tikinti prosesindən çıxararaq yüksək mühəndislik texnologiyalarının tətbiqini tələb edən layihəyə çevirib. Bu çərçivədə ümumi uzunluğu 5204,4 metr olan 49 körpünün, eləcə də 2345 metr uzunluğunda 4 tunelin inşası nəzərdə tutulub. Artıq

4441 metr uzunluğunda 42 körpünün tikintisi başa çatdırılıb, onlardan 3-ü istifadəyə verilib. Digər körpülərdə və tunellərdə isə işlər fasiləsiz və ardıcıl şəkildə davam edir.

Bərdə-Ağdam və Horadiz-Ağbənd dəmir yolu layihələri Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun dirçəliş salnaməsində xüsusi yer tutur. Uzun illər dağıntı və təcrid içində qalan ərazilər üçün dəmir yolu xətləri sadəcə nəqliyyat arteriyası deyil, eyni zamanda həyata qayıdışın, inkişafın və sabaha inamın rəmzidir. Bu layihələr regiona yeni iqtisadi nəfəs verir, azad edilmiş əraziləri ölkənin ümumi təsərrüfat döviyyəsinə qaytarır, doğma yurdlarına dönmək insanlar üçün yeni yaşayış və əmək imkanları yaradır. Regionun gələcək inkişafı məhz bu polad yollar üzərindən sürətlə irəliləyir. Təbii ki, bu polad xətlər təkcə xəritədə görünən yollar deyil, Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun canlanmasının, insanların doğma yurdlarına qayıdışının və bölgənin inkişafının göstəricisidir. Hər kilometr yol, körpü və tunnel dirçəlişin gerçəkliyinin işarəsidir. Bu vaxta kimi görülən işlər Böyük qayıdışın ölçüsünü açıq şəkildə nümayiş etdirir.

Qeyd etdiyimiz gerçəklik bərdə faktlara nəzər salaq. 47,1 kilometrlik Bərdə-Ağdam dəmir yolu xətti iki mərhələdə bərpa edilib. Birinci mərhələ Bərdə-Təzəkənd, ikinci mərhələ Təzəkənd-Ağdam marşrutunu əhatə edir. Ağdam Dəmir Yolu və Avtovağzal Kompleksinin təməli 4 oktyabr 2022-ci ildə Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın iştirakı ilə qoyulub, 2025-ci il mayın 10-da isə istifadəyə verilib. Yeni kompleks yalnız dəmir yolu kimi deyil, eyni zamanda regionun mərkəzlərindən birində müasir nəqliyyat qovşağının formalaşmasını təmin edən mühüm strateji obyekt kimi diqqət çəkir.

Horadiz-Ağbənd dəmir yolu xətti isə 110,4 kilometr uzunluğundadır və strateji əhəmiyyəti ilə seçilir. Bu xətt gələcəkdə Zəngəzur istiqamətində böyük nəqliyyat dəhlizinin əsas qollarından biri olacaq. Ərazinin mürəkkəb relyefinə baxmayaraq, işlər üç mərhələdə ardıcıl və məq-

sədyönlü şəkildə həyata keçirilir. Layihənin icra səviyyəsi artıq 68 faizdir: birinci hissə olan Horadiz-Soltanlı üzrə işlərin 89 faizi tamamlandı. İkinci hissə Soltanlı-Mincivan üzrə 80 faizə çatıb. Üçüncü hissə isə Mincivan-Ağbənd üzrə 44 faiz yerinə yetirilib. Bu dəmir yolu xətləri təkcə yük və sərnişin daşımalarını təmin edən yox, eyni zamanda regionun iqtisadi inkişafını sürətləndirən, Qarabağın gələcəyinə ümid və inam bəxş edən layihələrdir.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirilən dəmir yolu layihələri bu gün yük və sərnişin daşımalarını təmin edir, üstəlik regionun sosial-iqtisadi canlanmasının, yeni yaşayış məntəqələrinin salınmasının və investisiya mühitinin inkişafının əsasını qoyur. Hər yeni xətt Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun ölkənin ümumi nəqliyyat sistemində integrasiyasını sürətləndirir, insanlara doğma yurdlarına qayıtmaq və orada sabit həyat qurmaq üçün əlavə im-

kan yaradır. Bu layihələr eyni zamanda ərazilərin gələcək strateji rolunu daha çox gücləndirir.

Belə strateji əhəmiyyətli layihələrdən biri də Ağdam-Xankəndi dəmir yolu xəttidir və onun icrası artıq konkret mərhələyə qədəm qoyub. Regionun nəqliyyat sistemində xüsusi önəm daşıyan 28 kilometrlik Ağdam-Xankəndi dəmir yolu artıq icra mərhələsindədir. 2025-ci il iyulun 3-də Prezident İlham Əliyev tərəfindən Xankəndi dəmir yolu və Avtovağzal Kompleksinin təməli qoyulub. Bu marşrut üzrə layihələndirmə işləri 73, torpaq işləri isə 16,8 faiz icra olunub. Xəttin istifadəyə verilməsi Xankəndinin regional iqtisadi şəbəkələrə tam reintegrasiyasını təmin edəcək və Qarabağın gələcək inkişafına yeni təkan verəcək.

Beləliklə, ötən 5 ildə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurla qurulan dəmir yolları regionu ölkənin ümumi nəqliyyat şəbəkəsinə birləşdirir, yeni iqtisadi imkanlar açır, turizmin inkişafına təkan verir, iş yerləri yaradır və insanların doğma yurdlarında rahat həyat qurmasına şərait yaradır. Prtezident İlham Əliyevin birbaşa nəzarəti altında həyata keçirilən işlər plan üzrə davam edir. Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bugünkü inkişaf və sabahın ümidləri ilə dirçəlir - polad yollar üzərindən gələcəyə irəliləyən, canlı və ümid dolu region kimi.

*Züleyxa ƏLİYeva,
"Azərbaycan"*